SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 297/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. K., súdneho exekútora, D., zastúpeného advokátom JUDr. J. P., D., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 Er 2249/1997-15 z 2. decembra 2009 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 CoE 43/2010-24 z 19. februára 2010 vo výroku o trovách exekúcie, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2010 doručená sťažnosť súdneho exekútora Mgr. M. K., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

advokátom JUDr. J. P., D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Er 2249/1997-15 z 2. decembra 2009 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 CoE 43/2010-24 z 19. februára 2010 vo výroku o trovách exekúcie.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako súdny exekútor podal v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. Ex 442/97 proti obchodnej spoločnosti M., spol. s r. o. (ďalej len „povinný“), podnet na zastavenie exekúcie z dôvodu, že povinný ako subjekt práv a povinností zanikol výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu, čím stratil spôsobilosť byť účastníkom konania. *Súčasne s podnetom na zastavenie exekúcie si sťažovateľ uplatnil trovy exekúcie, pričom žiadal, aby povinnosť zaplatiť ich bola uložená oprávnenému.*

Okresný súd uznesením č. k. 1 Er 2249/1997-15 z 2. decembra 2009 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju, trovy exekúcie však exekútorovi nepriznal. Svoje rozhodnutie vyvodil z ustanovení § 196 a § 203 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“) v znení platnom do 1. februára 2002.

Proti označenému uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd ako odvolací súd o odvolaní rozhodol tak, že uznesením č. k. 4 CoE/43/2010-24 z 19. februára 2010 napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Krajský súd v označenom uznesení vyhodnotil právne závery uvedené v napadnutom uznesení okresného súdu za správne a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil, pričom zároveň poukázal aj na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 27/08, II. ÚS 272/08, I. ÚS 438/04, I. ÚS 256/08) nadväzujúcu na rozsudok

„Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktoré poukázal aj súd prvého stupňa a ktorý sa týka otázky náhrady trov právneho zastúpenia advokáta.“. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na záverečnú časť odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu, v ktorej sa uvádza: „Exekútorskú činnosť vykonávajú súdni exekútori za účelom dosiahnutia zisku, teda v podnikateľskom režime. Možno teda ustáliť, že súdny exekútor vystupuje pri svojej činnosti v postavení podnikateľa. Základnou charakteristikou postavenia podnikateľa je sústavná činnosť vykonávaná za účelom dosiahnutia zisku, avšak na vlastné riziko.“

Sťažovateľ odôvodňuje porušenie ním označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu najmä takto:

«Tak prvostupňový ako aj odvolací súd dospeli k záveru, že oprávnený nemohol pri vynaložení náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie (zánik povinného subjektu) a že súdny exekútor nesie riziko, že nebudú uspokojené jeho nároky pri výkone exekúcie, keďže z príslušných ustanovení Exekučného poriadku možno vyvodiť, že súdnych exekútorov treba považovať za príslušníkov slobodného povolania a možno ustáliť, že súdny exekútor vystupuje pri svojej činnosti v postavení podnikateľa. Základnou charakteristikou postavenia podnikateľa je sústavná činnosť vykonávaná za účelom dosiahnutia zisku, avšak na vlastné riziko.

Takýto záver je záverom arbitrárnym a je v rozpore so zákonnou definíciou postavenia exekútora pri výkone svojej činnosti a tiež so závermi doterajšej súdnej praxe.

Podľa § 2 Exekučného poriadku exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávame núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“) a na ďalšiu činnosť podľa tohto zákona.

Podľa § 3 Exekučného poriadku exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydanom v exekučnom konaní.

Z tejto definície postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom (znenie totožné ako v čase začatia predmetnej exekúcie r. 1997) vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci deľby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na

realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadieť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanoveným zákonom. Vykonávanie exekúcie je teda verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie funkcií štátu, v rámci ktorého účastníci nemajú autonómne a rovnoprávne postavenie. Právny vzťah exekútora a účastníka exekučného konania s týmito znakmi nemožno považovať za súkromnoprávny vzťah (porovnaj napr. uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 58/2009, uznesenie NS SR 4 Cdo 41/2009, uznesenie NS SR 4 Cdo 138/2008).

Vychádzajúc z takéhoto postavenia súdneho exekútora potom nemožno dospieť k záveru, že súdny exekútor je podnikateľským subjektom, ktorý nesie podnikateľské riziko za to, že vynaložené náklady a ani odmenu nebude mať uhradenú. Súdny exekútor je povinný uskutočňovať na základe poverenia úkony smerujúce k uspokojeniu pohľadávky oprávneného (a teda je pod hrozbou zákonnej sankcie povinný v podstate vynakladať finančné prostriedky na tieto úkony) čím sa podstatným a základným spôsobom odlišuje jeho pozícia od pozície podnikateľa, ktorý sa sám rozhoduje, či vôbec a ak áno do akých obchodných aktivít investuje svoj čas a peniaze zvážiac si pomer rizika k možným výnosom.

Preto nemožno od sťažovateľa, ktorý je orgánom verejnej moci pri výkone exekúcie, nie je a ani nebol účastníkom súkromnoprávnych vzťahov medzi oprávneným a povinným spravodlivo požadovať, aby znášal trovy bezúspešnej exekúcie. Napadnutým rozhodnutím však súdy preniesli zodpovednosť za neúspešnosť exekúcie na súdneho exekútora. Takéto rozhodnutie je v rozpore s právom sťažovateľa garantovaným v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Sťažovateľ tiež poukazuje na judikatúru Ústavného súdu SR v obdobných veciach, napr. na nález II. ÚS 173/06-28 zo dňa 04. 10. 2007.

Ústavný súd SR v tomto náleze II. ÚS 173/06-28 konštatuje, že exekútor je pri výkone exekúcie orgánom verejnej moci, nie je účastníkom súkromnoprávnych vzťahov medzi oprávneným a povinným a preto od neho podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo požadovať, aby znášal trovy bezúspešnej exekúcie. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon (súdny exekútor), náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť

zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP (z tejto úvahy vychádzal aj Ústavný súd SR v svojom rozhodnutí II. ÚS 31/04). Rozhodovanie o náhrade trov exekúcie je totiž integrálnou súčasťou rozhodnutia exekučného súdu, ktorým sa exekučné konanie zastavuje, a to napriek tomu, že Exekučný poriadok v znení účinnom v čase prijatia napadnutého uznesenia výslovne neustanovoval povinnosť súdu rozhodnúť pri zastavení exekúcie o tom, kto a v akej výške platí jej trovy.

Sťažovateľ je presvedčený, že z takto definovaného právneho postavenia exekútora je zrejmé, že exekútor pri výkone exekúcie ako orgán verejnej moci nie je podnikateľom v zmysle Obchodného zákonníka a teda nemožno na neho takto nahliadať tak, ako to v svojich rozhodnutiach uskutočnil tak prvostupňový, ako aj odvolací súd. Súdy nesprávne ako argument na podporu svojich záverov poukazovali na nález Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 12/05, a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Van der Mussele proti Belgicku zo dňa 23. 11. 1983, nakoľko tieto rozhodnutia riešili otázku náhrady trov advokáta, ktorého profesné postavenie v slovenskom právnom poriadku je odlišné od postavenia exekútora, a teda na posudzovaný prípad nedopadajú vzhľadom na rozdiely v základných východiskových okolnostiach. Exekúciu vykonáva exekútor výlučne na základe návrhu oprávneného, pričom na rozdiel od advokáta nemá žiadnu možnosť ovplyvňovať výber káuz. Preto riziko znášať trovy bezúspešnej exekúcie musí oprávnený podobne, ako tomu bolo pri výkone rozhodnutia vykonávaným súdmi podľa O. s. p.

Tomuto názoru neodporujú ani ustanovenia §§ 196, 197 a 203 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. 01. 2002.

Podľa § 196 Exekučného poriadku patrí exekútorovi za výkon exekučnej činnosti odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Žiadna výnimka z tohto ustanovenia sa v Exekučnom poriadku ani iných všeobecne záväzných predpisoch nenachádza. Teda exekútorovi patria trovy exekúcie vždy.

Podľa § 197 Exekučného poriadku náklady podľa § 196 uhrádza povinný. Všeobecné pravidlo. Ak povinný, jeho konanie, resp. nekonanie je dôvodom pre začatie exekúcie, je povinný znášať aj náklady konania. Výnimku z ustanovenia § 197 tvorí ustanovenie § 203 Exekučného poriadku, podľa ktorého ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť

oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie. Súd však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné vymáhanie nároku a či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie. Ustanovenie § 203 EP tvorí všeobecný rámec pre rozhodovanie súdu o trovách exekúcie pri zastavení exekúcie. Ustanovenie § 57 EP predpokladá niekoľko veľmi rôznych dôvodov, pre ktoré môže byť exekúcia čiastočne alebo úplne zastavená. V takom prípade súd rozhoduje o trovách exekúcie súdneho exekútora, oprávneného a v niektorých prípadoch aj povinného. Pri tomto rozhodovaní posudzuje jednak účelnosť vynaložených trov, ako aj mieru zavinenia, ktorú nesú účastníci konania na zastavení exekúcie.

Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného Ústavou SR. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo neporušoval. Súd by mal preto nárok súdneho exekútora na majetkové plnenie (právo na odmenu, náhradu výdavkov a náhradu za stratu času) garantovať tým, že zaviaže oprávneného na úhradu jeho trov. Napadnuté rozhodnutia však toto ústavné právo nerešpektujú.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 CoE/43/2010-24 zo dňa 19. 02. 2010 a uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 Er/2249/1997-15 zo dňa 02. 12. 2009 vo výroku o trovách exekúcie bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a tiež základné právo sťažovateľa spočívajúce v práve vlastniť majetok a v práve na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a v práve na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 CoE/43/2010-24 zo dňa 19. 02. 2010 a tiež uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 Er/2249/1997-15 zo dňa 02. 12. 2009 vo výroku o trovách exekúcie a vec vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

3. Zároveň sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 303,30 € a túto poukázať právnemu zástupcovi sťažovateľa.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu uznesením okresného súdu č. k. 1 Er 2249/1997-15 z 2. decembra 2009

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných

súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

V danom prípade mohol sťažovateľ namietať porušenie svojich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a podľa dodatkového protokolu uznesením okresného súdu odvolaním (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 4 CoE 43/2010-24 z 19. februára 2010

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie ním označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 4 CoE 43/2010-24 z 19. februára 2010.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Vychádzajúc zo svojej konštantnej judikatúry sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv namietaným uznesením krajského súdu, sústredil na posúdenie jej opodstatnenosti. V tejto súvislosti ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne

nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd namietaným uznesením porušil jeho základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu tým, že nevyhovel jeho odvolacím dôvodom a potvrdil rozhodnutie okresného súdu o nepriznaní náhrady trov exekučného konania sťažovateľovi ako súdnemu exekútorovi. Podľa názoru sťažovateľa § 196 Exekučného poriadku zákonný nárok súdneho exekútora na trovy exekúcie nespochybňuje, a preto bolo namieste mu tieto trovy priznať voči oprávnenému, keď povinný už ako subjekt práva zanikol, a preto ich nemohol znášať.

Sťažovateľ argumentuje najmä verejnoprávnym charakterom exekúcie a verejnoprávnym postavením exekútora, v rámci ktorého *„nemožno dospieť k záveru, že súdny exekútor je podnikateľským subjektom, ktorý nesie podnikateľské riziko za to, že vynaložené náklady a ani odmenu nebude mať uhradenú. Súdny exekútor je povinný uskutočňovať na základe poverenia úkony smerujúce k uspokojovaniu pohľadávky oprávneného (a teda je pod hrozbou zákonnej sankcie povinný v podstate vynakladať finančné prostriedky na tieto úkony) čím sa podstatným a základným spôsobom odlišuje jeho pozícia od pozície podnikateľa, ktorý sa sám rozhoduje, či vôbec a ak áno do akých obchodných aktivít investuje svoj čas a peniaze zvážiac si pomer rizika k možným výnosom.“*.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ nesúhlasí s právnymi názormi krajského súdu vyslovenými v namietanom uznesení, osobitne s interpretáciou a aplikáciou § 196 Exekučného poriadku na jeho vec, a tvrdí, že mu ako súdnemu exekútorovi patrí odmena za výkon exekučnej činnosti, a ak mu krajský súd náhradu trov exekučného konania nepriznal,

porušil tým nielen zákon, ale aj ním označené základné práva podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru a dodatkového protokolu.

Krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia na kľúčovú argumentáciu sťažovateľa vyjadrenú v jeho odvolaní a tiež v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu reagoval najmä takto:

„Exekučné konanie v danej veci začalo dňom 29. 09. 1997, kedy podal oprávnený návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi M. J., Exekútorský úrad so sídlom v Ž. Exekučné konanie sa preto riadi Exekučným poriadkom v znení platnom v čase začatia konania (Exekučný poriadok v znení platnom do 31. 01. 2002). Podľa § 197 ods. 1 Exekučného poriadku platného v čase začatia exekučného konania, náklady podľa § 196 uhrádza povinný. Výnimku z tejto zásady ustanovoval Exekučný poriadok v § 203, podľa ktorého, ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie. Súd však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné vymáhanie nároku, a či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod na zastavenie exekúcie.

V danej veci došlo k zastaveniu exekúcie z dôvodu zániku povinného ku dňu 29. 01. 2009 výmazom z obchodného registra ex offo, bez právneho nástupcu. Za tejto situácie aj podľa názoru odvolacieho súdu nie je daný žiadny zákonný dôvod, aby trovy zastaveného exekučného konania v tomto prípade znášal oprávnený. Ako už bolo konštatované, exekučné konanie v danej veci začalo dňa 29. 09. 1997 a k zrušeniu povinného, a tým k jeho zániku, došlo až dňom 29. 01. 2009, teda oprávnený ani pri náležitej opatrnosti nemohol predvídať, že dôjde k zániku povinného a následne k zastaveniu exekúcie. Z tohto dôvodu bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa o nepriznaní trov exekúcie súdnemu exekútorovi správne. Odvolacie námietky súdneho exekútora neboli preto dôvodné.

Odvolací súd poznamenáva, že v exekučnom konaní môže nastať aj taký stav, keď nebudú uspokojené nároky exekútora pri výkone exekúcie. Toto riziko, ktoré exekútor nesie je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie. Tento záver o postavení exekútora a jeho nárokoch na odmenu vyplýva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (č. IV. ÚS 27/08 z 24. 01. 2008, uznesenie č. II. ÚS 272/08 z 22. 10. 2008, uznesenie č. I. ÚS 434/04 zo 17. 12. 2008, uznesenie č. I. ÚS 256/08 zo 07. 08. 2008). Z príslušných ustanovení Exekučného poriadku

možno vyvodiť, že súdnych exekútorov treba považovať za príslušníkov slobodného povolania, pričom je vecou slobodného rozhodnutia osoby spĺňajúcej predpísané predpoklady, že sa dá vymenovať za súdneho exekútora. Exekútorskú činnosť vykonávajú súdni exekútori za účelom dosiahnutia zisku, teda v podnikateľskom režime. Možno preto ustáliť, že súdny exekútor vystupuje pri svojej činnosti v postavení podnikateľa. Základnou charakteristikou postavenia podnikateľa je sústavná činnosť vykonávaná za účelom dosiahnutia zisku, avšak na vlastné riziko.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatoval, že krajský súd v namietanom uznesení reagoval na kľúčové námietky sťažovateľa, pričom jeho rozhodnutie je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené a nemožno ho v žiadnom prípade považovať za arbitrárne.

Ústavný súd nespochybňuje, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj nárok na náhradu trov konania. Tento nárok však možno uplatniť a priznať len v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy, t. j. za splnenia zákonných predpokladov na jeho priznanie, ktoré sú obsiahnuté v príslušných procesných poriadkoch; v posudzovanom prípade ide o Exekučný poriadok. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že výklad a aplikácia príslušných ustanovení zákona, ktoré upravujú predpoklady na vznik nároku na náhradu trov konania, patria v zásade do výlučnej právomoci všeobecného súdu, čo nepochybne platí aj o § 203 Exekučného poriadku, ktorý upravuje podmienky, za akých možno priznať nárok na náhradu trov exekučného konania. Do výkladu všeobecného súdu môže ústavný súd vstúpiť len celkom výnimočne v prípadoch, ak všeobecný súd uplatnil interpretáciu, ktorá je z ústavného hľadiska neakceptovateľná a neudržateľná a zároveň má za následok porušenie niektorého z ústavou garantovaných práv.

Podľa § 203 Exekučného poriadku (v znení platnom a účinnom do 31. januára 2002) ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie.

Súd však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné vymáhanie nároku, a či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie.

Krajský súd uplatnenú náhradu trov exekúcie sťažovateľovi nepriznal, pričom vychádzal z relevantného znenia § 203 Exekučného poriadku, z ktorého zjavne vyplýva, že v prípade zastavenia exekúcie má súd možnosť, a nie povinnosť zaviazať na náhradu trov exekúcie oprávneného. Predpokladom uloženia tejto povinnosti oprávnenému je uváženie súdu o tom, či oprávnený mohol predvídať dôvod na zastavenie exekúcie, pritom prihliada aj na to, ktoré trovy oprávnený potreboval na účelné vymáhanie nároku.

Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru krajského súdu, podľa ktorého oprávnený zastavenie konania nezavinil a jeho dôvod nemohol predvídať. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z namietaného uznesenia krajského súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Krajský súd pritom svoje skutkové a právne závery ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, a preto ich možno považovať za zlučiteľné s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa treba zvážiť, či možno v rámci ústavne konformného výkladu ustanovenia § 203 Exekučného poriadku zaviazať oprávneného na úhradu trov exekučného konania aj bez splnenia podmienok vyplývajúcich z tohto ustanovenia, a to s poukazom na skutočnosť, že súdny exekútor má zákonom priznaný nárok na úhradu trov, ktoré mu v exekučnom konaní vzniknú. Sťažovateľ je presvedčený, že oprávnený musí niesť riziko možnej povinnosti uhradiť trovy v prípade, ak na úhradu týchto trov nebude možné zaviazať povinného. Odôvodňuje to predovšetkým s poukazom na znenie § 196 Exekučného poriadku.

S uplatnenou argumentáciou nemožno súhlasiť. Exekučný poriadok v znení platnom k 31. januáru 2002 bol založený na princípe, podľa ktorého trovy exekúcie znáša povinný. Iba vo výnimočných prípadoch uvedených v § 203 bolo možné na úhradu trov zaviazať oprávneného. Výklad zastávaný v tejto súvislosti sťažovateľom je v priamom rozpore s citovaným ustanovením Exekučného poriadku, a preto nie je akceptovateľný.

Takú interpretáciu a aplikáciu právneho predpisu, ktorá je v zrejmom rozpore s jeho znením, nemožno považovať za legitímny výklad (m. m. II. ÚS 272/08). Ústavný súd konštatuje, že výklad a použitie § 203 Exekučného poriadku krajským súdom nie je v rozpore s účelom a cieľom tohto ustanovenia, ktoré vo svojom texte nesporne obsahuje aj zákonnú možnosť nepriznať náhradu trov zastavenej exekúcie (m. m. II. ÚS 12/05). Vyplýva to z toho, že citované ustanovenie obsahuje možnosť uváženia opierajúce sa o vyhodnotenie postupu oprávneného, ako aj o to, že keby tu bol dôvod na to, aby oprávnený znášal trovy konania, zo strany všeobecného súdu je potrebné zobrať do úvahy účelnosť vynakladaných trov. Odôvodnenie nepriznania nevyhnutných trov zastavenej exekúcie krajským súdom plne využíva rozsah uváženia, nie je nelogické alebo nad rámec § 203 Exekučného poriadku, preto uznesením krajského súdu č. k. 4 CoE 43/2010-24 z 19. februára 2010 nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo vzťahu k námietke, že exekútor ako orgán verejnej moci pri výkone exekúcie nie je a ani nebol účastníkom súkromnoprávnych vzťahov medzi oprávneným a povinným, a preto nemožno od neho spravodlivo požadovať, aby znášal trovy bezúspešnej exekúcie, sťažovateľ poukazuje aj na právne názory ústavného súdu vyslovené v náleze č. k. II. ÚS 173/06-28 zo 4. októbra 2007. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že právne názory vyslovené v tomto rozhodnutí ústavného súdu boli v ďalšom období už „prelomené“ právnymi názormi vyslovenými v ďalších rozhodnutiach ústavného súdu (napr. *IV. ÚS 27/08, II. ÚS 272/08, I. ÚS 256/08*), na ktoré poukazuje v odôvodnení namietaného rozhodnutia aj krajský súd. Ústavný súd nespochybňuje postavenie exekútora ako štátom určenej a splnomocnenej osoby na výkon exekúcie, v rámci ktorého sa mu priznáva status verejného činiteľa (§ 5 Exekučného poriadku). Naproti tomu exekútor

vykonáva svoju činnosť aj ako slobodné povolanie (výber exekútora je zverený oprávnenému, odmena exekútora je priamoúmerná jeho procesnej aktivite). V súlade s uvedeným ústavný súd zastáva názor, že samotná skutočnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať stav, keď nebudú uspokojené všetky nároky exekútora pri výkone exekúcie, nemusí viesť k protiústavným dôsledkom. Riziko, ktoré exekútor nesie, je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie. Ústavný súd v tejto súvislosti opätovne konštatuje, že na vec sťažovateľa je primeraným spôsobom aplikovateľný aj právny názor Európskeho súdu pre ľudské práva vyjadrený v jeho rozhodnutí vo veci Van der Mussele proti Belgicku (rozsudok z 23. novembra 1983, séria A, č. 70), podľa ktorého riziko spojené s výkonom určitej profesie, kam spadá i riziko neuhradenia odmeny za odvedenú prácu, je na druhej strane vyvážené výhodami súvisiacimi s výkonom tejto profesie (m. m. IV. ÚS 27/08), a to bez ohľadu na to, že Európsky súd pre ľudské práva vyslovil tento právny názor vo vzťahu k výkonu povolania advokáta.

Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že v danej veci nie je dôvod, aby odlišne posudzoval aplikovateľnosť čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu na vec sťažovateľa. Zároveň uvádza, že aplikovateľnosť uvedených právnych noriem posudzuje v súlade s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej základné právo zaručené v čl. 20 ods. 1 (čo v celom rozsahu platí, aj pokiaľ ide o právo zaručené v čl. 1 dodatkového protokolu) zahŕňa požiadavku minimálnych garancií procesnej povahy ustanovených priamo v označenom článku ústavy, ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a taktiež zahŕňa požiadavku spravodlivosti súdneho konania [čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05)].

Ústavný súd konštatuje, že ak rozhodnutím krajského súdu v označenom konaní nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, potom už neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína aj svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplývalo z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocesných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2010